Paweł Schmidt

Andrzej Jurkun

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Lider partyjny jako nośnik programu wyborczego czy populistą walczący o elektorat?

Program wyborczy partii, w okresie parlamentarnej kampanii wyborczej, ma za zadanie informować potencjalny elektorat o założeniach reform oraz zakresie zmian w państwie, jakie miałyby nastąpić, gdyby dana partia zwyciężyła w wyborach. Jednakże w dobie stałego wzrostu roli mediów w walce wyborczej, silniejszy wpływ na elektorat ma przekaz medialny w prasie drukowanej i prasie audiowizualnej¹. W tym względzie grupa przedstawicieli partii, mających możliwość prezentowania tych założeń, ogranicza się do bardzo wąskiego grona – liderów politycznych, szczególnie przywódców partyjnych². W związku z tym, niezwykle istotne z badawczego punktu widzenia wydaje się podjęcie próby odpowiedzi na pytania: Czy lider polityczny może być uznany za swoisty nośnik programu wyborczego? Czy jego wypowiedzi w prasie wynikają i odnoszą się bezpośrednio do programu wyborczego?

Zjawisko prezentowania przez lidera, programu wyborczego ugrupowania, któremu przewodzi, nie było poruszane w żadnej pracy naukowej opublikowanej w Polsce. Przywództwo polityczne i partyjne jednocześnie w ramach kampanii wyborczych było badane w Polsce tylko raz. Jednak artykuł Przemysława Żukiewicza pt. *„Emocjonalny wymiar przywództwa Jarosława Kaczyńskiego. Analiza wystąpień premiera na konwencjach wyborczych w 2007 roku”* nie dotyczył zagadnień

¹ W rozumieniu zgodnym z ustawową definicją prasy określoną w ustawie „Prawo prasowe” z dnia 26 stycznia 1984 r. z późniejszymi zmianami.

² Pojęcie „Lider” jest w niniejszej pracy tożsame z pojęciem „Przywódcą”.

związanych bezpośrednio z określaniem przez lidera celów strategicznych programu wyborczego. Dlatego według autorów istotne jest podjęcie takich rozważań. Analiza dokonana zostanie na podstawie 3 ogólnopolskich tygodników, posiadających wieloletnią tradycję wydawniczą oraz wysoki nakład: „Polityki”, „Newsweek Polska” i „Wprost”.

We współczesnej politologii termin przywództwa politycznego określany może być przez wiele podejść definicyjnych. Pierwszym, wynikającym z podejścia procesualnego jest definicja proponowana przez P. Żukiewicza. Postrzega on przywództwo polityczne przez pryzmat procesu zachodzącego w społeczeństwie, którego członek popiera działalność innego członka, uznając go za najbardziej zbliżonego w danym momencie do wzoru politycznego lidera, a jednocześnie rokującego realizacją celów wspólnych im obu³. Inaczej pojęcie przywództwa politycznego postrzega Jerzy Józef Wiatr, opisując je jako „relację między tymi, którzy przewodzą, a tymi, którzy za nimi podążają – między przywódcami a zwolennikami”⁴. To co łączy obie powyższe definicje, a jednocześnie jest podstawą innych opisów fenomenu przywództwa, to jego celowość⁵ oraz nieodzowność czynnika władzy⁶. Podsumowując, jest ono pewnego rodzaju relacją, ukazującą powiązanie lidera lub grupy liderów politycznych ze znacznie szerszą zbiorowością ludzi, którzy popierają ich działania. Jest relacją opartą na dążeniach do realizacji wspólnych celów przywódcy oraz jego zwolenników o charakterze bezterminowym, nie mającym bezwzględnie określonych ram czasowych. Jednocześnie jest też relacją, nie mającą uniwersalnych uwarunkowań, których wykształcenie mogłoby zapewnić zaistnienie zjawiska przywództwa.

Wśród szczegółowych rodzajów przywództwa politycznego, wyróżnia się przede wszystkim przywództwo partyjne. Jest ono pojęciem węższym, gdyż ogranicza się do sprawowania funkcji kierowniczych w strukturach ugrupowania politycznego. Co interesujące, w przypadku zaistnienia zjawiska przywództwa partyjnego, warunkuje ono automatycznie zjawisko przywództwa politycznego. W kierunku przeciwnym, takiej bezwzględnie obowiązującej zależności nie ma. „Przypisanie miana przywódcy partyjnego następuje w konsekwencji zastosowania podejścia

³ P. Żukiewicz, *Przywództwo polityczne. Teoria i praktyka*, Warszawa 2011, s. 73.

⁴ J. Wiatr, *Przywództwo polityczne. Studium politologiczne*, Łódź 2008, s. 23.

⁵ M. Hartliński, *Przywództwo partyjne w Polsce*, Toruń 2011, s. 66.

⁶ Por. R. Herbut, *Przywództwo polityczne*, [w:] A. Antoszewski, R. Herbut (red.), *Leksykon politologii*, Wrocław 1999, s. 471.

pozycyjnego albo behawioralnego. Przywódca partyjny może być bowiem wskazany względem pozycji, jaką zajmuje w strukturze partii lub roli, jaką w niej odgrywa⁷. W niniejszym opracowaniu autorzy skłaniają się ku podejściu pozycyjnemu.

Warunkuje to zawężenie grupy liderów, stojących na czele ugrupowań, które przekroczyły 5% próg wyborczy w wyborach do Sejmu RP, w dniu 9 października 2011 roku. Analizie poddane zostaną wywiady pięciu osób: Donalda Tuska (Przewodniczącego Platformy Obywatelskiej), Jarosława Kaczyńskiego (Prezesa Prawa i Sprawiedliwości), Janusza Palikota (Przewodniczącego Ruchu Palikota), Grzegorza Napieralskiego (Przewodniczącego Sojuszu Lewicy Demokratycznej), Waldemara Pawłaka (Prezesa Polskiego Stronnictwa Ludowego).

Jednakże, gdyby okazało się niemożliwym poddanie analizie wywiadów prasowych wyżej wymienionych liderów politycznych, dla określonych we wstępie tygodników, autorzy poddadzą analizie wywiady innych przedstawicieli poszczególnych partii. Musieliby oni wówczas spełniać warunki definiujące przywództwo polityczne, określone we wcześniejszej części opracowania.

Podstawą metodologiczną podjętych badań jest zaproponowana przez Shaula Shenhava 7-punktowa „*narrative conceptualization analysis*”⁸, zawarta na łamach „Discourse & Society”⁹. Proponuje w tym celu podjęcie 7 kroków w celu pełnej analizy badanych wypowiedzi:

1. Wybór pojęcia lub pojęć bazowych, których analiza narracyjna może przynieść największe zyski badawcze.
2. Wybór tekstów poddanych analizie, które są najbardziej użyteczne w badanym zakresie.
4. Określenie słów kluczowych, tzw. „*key words*”, powiązanych z pojęciem, którego dotyczy cała analiza.
5. Odnalezienie słów kluczowych w badanym materiale tekstowym.
6. Wydobycie fragmentów badanego tekstu, w których znajdują się słowa kluczowe tj. zdań, myśli, cytatów.

⁷ <https://sites.google.com/site/hartlinskimaciej/przywodztwo-polityczne/przywodztwo-partyjne>, data dostępu 19.11.2012.

⁸ W wolnym tłumaczeniu „analiza ujęcia narracyjnego”.

⁹ S. Shenhav, *Once Upon a Time There Was a Nation: Narrative Conceptualization Analysis. The Concept of 'Nation' in Discourse of Israeli Likud Party Leaders*, „Discourse & Society” 2004, Vol. 15, No. 1, s. 81-104.

7. Chronologiczna organizacja wyników, z wyróżnieniem najważniejszych przedziałów czasowych (w przypadku niniejszego opracowania autorzy rezygnują z chronologicznego porządkowania wyników badań).
8. Analiza jakościowa zebranego materiału, opierająca się o wybrane przez badacza fragmenty.

Powyższa metodologia musi jednak zostać poszerzona o dodatkowy element, który pozwoli bardziej obrazowo odpowiedzieć na podstawowe pytanie badawcze. Mianowicie należy określić „Współczynnik programowości wypowiedzi”. Jest to współczynnik liczby wywiadów do ilorazu pojęć bazowych użytych przez lidera w ogólnej liczbie użytych „key words”, wyrażone w procentach według wzoru $W=(B/K)*100\%$, gdzie:

- a) „W” oznacza „Współczynnik programowości wypowiedzi”,
- b) „B” oznacza liczbę użytych pojęć bazowych,
- c) „K” oznacza liczbę użytych „key words”.

Dla każdego z liderów „*narrative conceptualization analysis*” musi zostać przeprowadzona indywidualnie, gdyż wymaga tego wykorzystywana metoda badawcza. Wybór pojęć bazowych (pierwszy krok) został określony na podstawie programów wyborczych ugrupowań, którym przewodzą. Są to sformułowania lub słowa, które można uznać za punkt wyjścia do budowania całego programu wyborczego. Przedstawia to poniższa tabela:

Tabela 1. Określenie pojęć bazowych dla liderów partii, które weszły do Sejmu RP VII kadencji dla analizy ujęcia narracyjnego, wybrane na podstawie analizy programów wyborczych tych ugrupowań.

Nazwisko lidera partyjnego	Ugrupowanie	Nazwa programu wyborczego	Pojęcia bazowe dla „ <i>narrative conceptualization analysis</i> ”
Donald Tusk	Platforma Obywatelska RP	„Następny krok. Razem”	Bezpieczeństwo, Gospodarka, Innowacyjność, Państwo
Jarosław Kaczyński	Prawo i Sprawiedliwość	„Nowoczesna. Solidarna. Bezpieczna Polska”	Bezpieczeństwo, Nowoczesność, Polska, Solidarność
Janusz Palikot	Ruch Palikota	„Nowoczesna Polska”	Nowoczesność, Polska

Grzegorz Napieralski	Sojusz Lewicy Demokratycznej	„Jutro bez obaw”	Gospodarka, Państwo, Przyszłość, Społeczeństwo
Waldemar Pawlak	Polskie Stronnictwo Ludowe	„Człowiek jest najważniejszy”	Bezpieczeństwo, Jednostka

Źródło: Opracowanie własne autorów.

Można w tym momencie dostrzec kilka podobieństw w kategoryzacji pojęć bazowych. Treść programów wyborczych spowodowała wybór słów, które można zgrupować ze względu na ich odbiór społeczny. Perspektywiczność programów wyborczych dostrzegalna jest w 4 przypadkach („Innowacyjność”, „Przyszłość”, „Nowoczesność” dwukrotnie). Również 4 razy podstawą programu są kwestie działania organów państwa oraz działalności Polski jako państwa. Z kolei problemy związane z zapewnieniem bezpieczeństwa trzykrotnie.

Przed przystąpieniem do kolejnej części analizy, należy określić ramy czasowe prowadzonych badań. Jest to okres od 4 sierpnia do 9 października 2011 roku¹⁰. W tym czasie ukazało się 9 wydań każdego z analizowanych czasopism. Sumując, daje to liczbę 27 wydań. Okazuje się, że w badanym okresie, w wybranych przez autorów tygodnikach, ukazały się zaledwie 3 wywiady z polskimi liderami partyjnymi¹¹. Z tego względu, dla przedstawienia jak najszerszego obrazu medialnego prezentowania programów wyborczych partii przez jej przedstawicieli, mogących być uznawanymi za przywódców ze względu na sprawowane stanowiska polityczne. W okresie tej kampanii wyborczej w analizowanych tytułach opublikowano wywiady z Janem V. Rostowskim¹² (ministrem finansów) oraz Grzegorzem Schetyną¹³ (marszałkiem Sejmu RP). Zajmowane stanowiska predestynują ich do miana przywódców politycznych. Ponadto, ukazał się wywiad z Aleksandrem Kwaśniewskim¹⁴, który nie będąc czynnie działającym politykiem, ani członkiem żadnego ugrupowania, ze względu na swoją karierę polityczną, jest łączony z Sojuszem

¹⁰ www.prezydent.pl/aktualnosci/wydarzenia/art,1900,wybory-jednolnowe-9-pazdziernika.html, data dostępu 19.11.2012.

¹¹ R. Kałukin, *Jak się zarabia na władzy*, „Wprost” nr 34/2011 (1489); W. Maziarowski, A. Stankiewicz, P. Śmiłowicz, *Rządzić możemy sami*, „Newsweek” nr 40/2011; M. Cieślak, A. Stankiewicz, P. Śmiłowicz, *Wolę PO od Palikota*, „Newsweek” nr 40/2011.

¹² J. Solska, *Gdzie schował 140 miliardów*, „Polityka” 38/2011 (2825), s. 20-23.

¹³ Z. Wojtkowska, A. Stankiewicz, *Nie wszystko się udało*, „Newsweek” 34/2011.

¹⁴ A. Stankiewicz, P. Śmiłowicz, *Dziś polityka ma złą aurę*, „Newsweek” 36/2011.

Lewicy Demokratycznej. Jednak ze względów formalnych rozmowa ta nie może zostać wzięta pod uwagę w niniejszym opracowaniu.

Dlatego też 3. krok analizy ujęcia narracyjnego dotyczyć będzie pięciu liderów wyłącznie trzech ugrupowań, przy czym aż trzech z jednej partii. Dla najlepszego zobrazowania wyselekcjonowanych „key words” zostały one umieszczone w tabeli nr 2.

Tabela 2. Wyselekcjonowane słowa kluczowe niezbędne do analizy wywiadów poszczególnych liderów politycznych.

Wyselekcjonowane „key words” do analizy wywiadów przywódców Platformy Obywatelskiej – Donalda Tuska, Grzegorza Schetyny, Jana V. Rostowskiego	Wyselekcjonowane „key words” do analizy wywiadu Jarosława Kaczyńskiego	Wyselekcjonowane „key words” do analizy wywiadu Janusza Palikota
Administracja Bezpieczeństwo Cyfryzacja Edukacja Emerytury Energetyka (Bezpieczeństwo energetyczne) Gospodarka Infrastruktura Innowacyjność Kapitał społeczny Kultura Obronność (Polityka obronna) Obywatel Państwo Pieniądz Podatki	Armia Bezpieczeństwo Bezrobotni Edukacja Energetyka Europa Kultura Media Naród Nauka Nowoczesność Obronność Obszary wiejskie Obywatele Pacjenci Polityka Polska Polonia	Biurokracja Gospodarka Kościół Kultura Liberalizm Militaria Nowoczesność Państwo Polityka (Polityk) Polska

Polityka zagraniczna	Pracodawcy	
Przedsiębiorczość	Pracownicy	
Regiony	Regiony	
Rodzina	Rodzina	
Rolnictwo	Rolnicy	
Rozwój	Rozwój	
Rynek pracy (Rynek zatrudnienia)	Sąsiedzi	
Sojusz	Solidarność	
Sport	Sport	
Środowisko	Szkolnictwo wyższe	
Wolność	Środowisko	
Wymiar sprawiedliwości	Świat	
Zdrowie	Władza	
	Wolność	
	Wymiar sprawiedliwości	
	(Sądy, Prokuratura)	
	Zarządzanie	

Źródło: Opracowanie własne autorów.

Posiadając podstawową bazę słów, niezbędną do analizy ich ilościowej zawartości w wywiadach udzielanych przez wskazanych wcześniej liderów politycznych możliwe jest przystąpienie do dalszej części analizy. W tym momencie należy zaznaczyć, że autorzy traktują przedstawicieli Platformy Obywatelskiej (Donalda Tuska, Grzegorza Schetynę oraz Jana V. Rostowskiego) dwutorowo. Mianowicie zarówno przedstawiając indywidualne wyniki analizy dla każdego z nich osobno, jak również syntetycznie, gdyż ich wypowiedzi badane są pod kątem tego samego zestawu „key words”. Pozostali dwaj przywódcy partyjni – Jarosław Kaczyński oraz Janusz Palikot traktowani będą całkowicie indywidualnie, jako jedyni przedstawiciele swoich ugrupowań, spełniający warunki formalne niniejszej analizy.

Wyniki analizy wywiadu udzielonego przez Donalda Tuska przedstawia Tabela 3. Okazuje się, że spośród 29 wyselekcjonowanych na podstawie programu wyborczego PO „Następny krok. Razem” „key words” przewodniczącą tej partii użył

zaledwie 10 z nich. Istotne jest również, że tylko dwóch z nich tj. „Bezpieczeństwo” oraz „Państwo” użył więcej niż dwukrotnie (po 7 użyć). Z kolei słów: „Energetyka”, „Pieniądz”, „Obywatel” wykorzystał po dwa razy. Pozostała grupa: „Administracja”, „Emerytura”, „Gospodarka”, „Innowacyjność” oraz „Polityka zagraniczna” padła z ust D. Tuska jednokrotnie. Łącznie użył on poszukiwanych „key words” 26 razy. Przy tym, spośród nich aż 16 razy używał „pojęć bazowych” dla niniejszej analizy, co daje 61,5% wszystkich odnalezionych „key words”. Taki poziom „współczynnika programowości wypowiedzi” (dalej *WPW*) można uznać za stosunkowo wysoki.

Tabela 3. Wynik „*narrative conceptualization analysis*” wywiadów udzielanych przez Donalda Tuska ogólnopolskim tygodnikom w okresie kampanii wyborczej do parlamentu w roku 2011.

Słowo	Liczba użyć danego słowa w wywiadach dla „Newsweek Polska”	Liczba użyć danego słowa w wywiadach dla „Wprost”	Liczba użyć danego słowa w wywiadach dla tygodnika „Polityka”	Łączna liczba użyć danego słowa w wywiadach udzielanych przez danego polityka w okresie kampanii wyborczej do parlamentu w 2011r.
Administracja	1	-	-	1
Bezpieczeństwo	7	-	-	7
Cyfryzacja	0	-	-	0
Edukacja	0	-	-	0
Emerytura	1	-	-	1
Energetyka (Bezpieczeństwo energetyczne)	2	-	-	2
Gospodarka	1	-	-	1
Infrastruktura	0	-	-	0
Innowacyjność	1	-	-	1
Kapitał społeczny	0	-	-	0
Kultura	0	-	-	0
Obronność (Polityka obronna)	0	-	-	0

Obywatel	2	-	-	2
Państwo	7	-	-	7
Pieniądz	2	-	-	2
Podatki	0			0
Polityka zagraniczna	1	-	-	1
Przedsiębiorczość	0	-	-	0
Regiony	0	-	-	0
Rodzina	0	-	-	0
Rolnictwo	0	-	-	0
Rozwój	0	-	-	0
Rynek pracy (Rynek zatrudnienia)	0 ¹⁵	-	-	0 ¹⁶
Sojusz	0	-	-	0
Sport	0	-	-	0
Środowisko	1	-	-	1
Wolność	0	-	-	0
Wymiar sprawiedliwości	0	-	-	0
Zdrowie	0	-	-	0

Źródło: Opracowanie własne autorów.

W pewnych elementach zbieżne do poprzedniego zestawienia, wydają się wyniki analizy dla wywiadu udzielonego przez Jana V. Rostowskiego (Ministra Finansów). Ilustruje to Tabela 4. Wykorzystał on 9 różnych „key words” z grupy wyselekcjonowanej przez autorów, czyli o 1 mniej niż Donald Tusk. Jednocześnie najczęściej padającym z jego ust słowem z było „Państwo” – aż 7-krotnie. Jest to wynik identyczny, jak w przypadku poprzednika. Jednak J.V. Rostowski wykorzystał odpowiednie dla badania słowa kluczowe zaledwie 20 razy, przy czym tylko „Eme-

¹⁵ „Praca” oraz „Zatrudnienie” w ogólnym znaczeniu wystąpiły 4-krotnie. Użyte jednak zostały w sensie ogólnym, nie nawiązującym bezpośrednio do terminów „Rynek pracy” lub „Rynek zatrudnienia”.

¹⁶ „Praca” oraz „Zatrudnienie” w ogólnym znaczeniu wystąpiły 4-krotnie. Użyte jednak zostały w sensie ogólnym, nie nawiązującym bezpośrednio do terminów „Rynek pracy” lub „Rynek zatrudnienia”.

rytury” oraz „Gospodarka” padają częściej niż raz. Odpowiednio dwu- i trzykrotnie. Udział pojęć bazowych w ogólnej liczbie wypowiedzianych „key words” w przypadku ministra finansów (poziom WPW) to 55%. Jest więc niższy o 6,5% w stosunku do D. Tuska.

Tabela 4. Wynik „narrative conceptualization analysis” wywiadów udzielanych przez Jana V. Rostowskiego ogólnopolskim tygodnikom w okresie kampanii wyborczej do parlamentu w roku 2011.

Słowo	Liczba użyć danego słowa w wywiadach dla „Newsweek Polska”	Liczba użyć danego słowa w wywiadach dla „Wprost”	Liczba użyć danego słowa w wywiadach dla tygodnika „Polityka”	Łączna liczba użyć danego słowa w wywiadach udzielanych przez danego polityka w okresie kampanii wyborczej do parlamentu w 2011r.
Administracja	-	-	1	1
Bezpieczeństwo	-	-	1	1
Cyfryzacja	-	-	0	0
Edukacja	-	-	0	0
Emerytury	-	-	2	2
Energetyka (Bezpieczeństwo energetyczne)	-	-	0	0
Gospodarka	-	-	3	3
Infrastruktura	-	-	0	0
Innowacyjność	-	-	0	0
Kapitał społeczny	-	-	0	0
Kultura	-	-	0	0
Obronność (Polityka obronna)	-	-	0	0

Obywatel	-	-	0	0
Państwo	-	-	7	7
Pieniądz	-	-	1	1
Podatki	-	-	1	1
Polityka zagraniczna	-	-	0	0
Przedsiębiorczość	-	-	0	0
Regiony	-	-	0	0
Rodzina	-	-	0	0
Rolnictwo	-	-	1	1
Rozwój	-	-	0	0
Rynek pracy (Rynek zatrudnienia)	-	-	0	0
Sojusz	-	-	0	0
Sport	-	-	0	0
Środowisko	-	-	0	0
Wolność	-	-	0	0
Wymiar sprawiedliwości	-	-	0	0
Zdrowie	-	-	1	1

Źródło: Opracowanie własne autorów.

Okazuje się, że również w wywiadzie udzielonym przez Grzegorza Schetynę dla „Newsweek Polska” największą rolę spośród słów kluczowych odgrywają pojęcia bazowe dla analizy. WPW wyniósł 50% (9 pojęć bazowych z 18 wypowiedzianych „key words”). Podobnie jak w przypadku dwóch wcześniejszych analiz, także G. Schetyna najczęściej wykorzystywał słowo „Państwo” – 6-krotnie. Odstępstwem od pozostałych dwóch analiz jest wysoka częstotliwość poruszania kwestii finansowych („Pieniądz”) – 4 razy. Wyniki tej analizy przedstawia Tabela 5.

Tabela 5. Wynik „*narrative conceptualization analysis*” wywiadów udzielanych przez Grzegorza Schetynę ogólnopolskim tygodnikom w okresie kampanii wyborczej do parlamentu w roku 2011.

Słowo	Liczba użyć danego słowa w wywiadach dla „Newsweek Polska”	Liczba użyć danego słowa w wywiadach dla „Wprost”	Liczba użyć danego słowa w wywiadach dla tygodnika „Polityka”	Łączna liczba użyć danego słowa w wywiadach udzielanych przez danego polityka w okresie kampanii wyborczej do parlamentu w 2011r.
Administracja	0	-	-	0
Bezpieczeństwo	1	-	-	1
Cyfryzacja	0	-	-	0
Edukacja	0	-	-	0
Emerytury	0	-	-	0
Energetyka (Bezpieczeństwo energetyczne)	0	-	-	0
Gospodarka	2	-	-	2
Infrastruktura	1	-	-	1
Innowacyjność	0	-	-	0
Kapitał społeczny	0	-	-	0
Kultura	0	-	-	0
Obronność (Polityka obronna)	0	-	-	0
Obywatel	0	-	-	0
Państwo	6	-	-	6
Pieniądz	4	-	-	4
Podatki	0	-	-	0
Polityka zagra-	1	-	-	1

niczna				
Przedsiębiorczość	0	-	-	0
Regiony	0	-	-	0
Rodzina	1	-	-	1
Rolnictwo	0	-	-	0
Rozwój	2	-	-	2
Rynek pracy (Rynek zatrudnienia)	0 ¹⁷	-	-	0
Sojusz	0	-	-	0
Sport	0	-	-	0
Środowisko	0	-	-	0
Wolność	0	-	-	0
Wymiar sprawiedliwości	0	-	-	0
Zdrowie	3	-	-	3

Źródło: Opracowanie własne autorów.

Kolektywne potraktowanie wszystkich trzech opisanych dotychczas analiz potwierdza wszystkie wnioski wcześniej przedstawione. Mianowicie wykorzystanie zaledwie 17 spośród 26 „key words” w okresie kampanijnym w wywiadach dla tygodników ogólnopolskich. Ponadto dostrzegalny jest przeważający udział pojęć bazowych dla analizy ujęcia narracyjnego w stosunku do wszystkich użytych słów kluczowych – 36 z 64 ogółem. Daje to stosunek 56,25% wszystkich wyselekcjonowanych słów. Wyniki znajdują się w Tabeli 6.

¹⁷ Słowo „Zatrudnienie” w ogólnym znaczeniu wystąpiło raz. Użyte jednak zostało w sensie ogólnym, nie nawiązującym bezpośrednio do terminów „Rynek pracy” lub „Rynek zatrudnienia”.

Tabela 6. Wynik „*narrative conceptualization analysis*” wywiadów udzielanych przez przywódców Platformy Obywatelskiej ogólnopolskim tygodnikom w okresie kampanii wyborczej do parlamentu w roku 2011.

Słowo	Liczba użyć danego słowa w wywiadach dla „Newsweek Polska”	Liczba użyć danego słowa w wywiadach dla „Wprost”	Liczba użyć danego słowa w wywiadach dla tygodnika „Polityka”	Łączna liczba użyć danego słowa w wywiadach udzielanych przez danego polityka w okresie kampanii wyborczej do parlamentu w 2011r.
Administracja	1	0	1	2
Bezpieczeństwo	8	0	1	9
Cyfryzacja	0	0	0	0
Edukacja	0	0	0	0
Emerytury	1	0	2	3
Energetyka (Bezpieczeństwo energetyczne)	2	0	0	2
Gospodarka	3	0	3	6
Infrastruktura	1	0	0	1
Innowacyjność	1	0	0	1
Kapitał społeczny	0	0	0	0
Kultura	0	0	0	0
Obronność (Polityka obronna)	0	0	0	0
Obywatel	2	0	0	2
Państwo	13	0	7	20
Pieniądz	6	0	1	7
Podatki	0	0	1	1

Polityka zagraniczna	1	0	0	1
Przedsiębiorczość	0	0	0	0
Regiony	0	0	0	0
Rodzina	1	0	0	1
Rolnictwo	0	0	1	1
Rozwój	2	0	0	2
Rynek pracy (Rynek zatrudnienia)	0	0	0	0
Sojusz	0	0	0	0
Sport	0	0	0	0
Środowisko	1	0	0	1
Wolność	0	0	0	0
Wymiar sprawiedliwości	0	0	0	0
Zdrowie	3	0	1	4

Źródło: Opracowanie własne autorów.

Dalsza część niniejszego opracowania dotyczyć będzie „*narrative conceptualization analysis*” przeprowadzonej wobec wywiadu udzielonego przez Jarosława Kaczyńskiego dla „Newsweek Polska”. Wynika z niej, iż spośród 32 wybranych, na podstawie programu wyborczego PiS, „*key words*” J. Kaczyński mówił o zaledwie 9 z nich. Przy czym dostrzegalna jest wysoka dysproporcja w liczbie użycia słowa „Polska” – 8-krotnie. Pojęcia bazowe „Solidarność” oraz „Bezpieczeństwo” zostały wypowiedziane tylko po razie. Pozostałe 6 słów kluczowych wypowiedzianych łącznie zostało 13 razy. Daje to stosunek 34,8% udziału tego jednego słowa wśród ogółu całej grupy „*key words*”. Oznacza to, że lider PiS skoncentrował swoją uwagę na jednej kwestii programowej, będącej jednym z pojęć bazowych analizy. Poziom WPW dla tego badania wyniósł 43,5% (10 pojęć bazowych wśród 23 „*key words*”). Wyniki analizy przedstawia Tabela 7.

Tabela 7. Wynik „*narrative conceptualization analysis*” wywiadów udzielanych przez Jarosława Kaczyńskiego ogólnopolskim tygodnikom w okresie kampanii wyborczej do parlamentu w roku 2011.

Słowo	Liczba użyć danego słowa w wywiadach dla „Newsweek Polska”	Liczba użyć danego słowa w wywiadach dla „Wprost”	Liczba użyć danego słowa w wywiadach dla tygodnika „Polityka”	Łączna liczba użyć danego słowa w wywiadach udzielanych przez danego polityka w okresie kampanii wyborczej do parlamentu w 2011r.
Armia	0	-	-	0
Bezpieczeństwo	1 ¹⁸	-	-	1
Bezrobotni	0	-	-	0
Edukacja	1	-	-	1
Energetyka	0	-	-	0
Europa	0	-	-	0
Kultura	1	--	-	1
Media	2	-	-	2
Naród	0	-	-	0
Nauka	0	-	-	0
Nowoczesność	0	-	-	0
Obronność	0	-	-	0
Obszary wiejskie	0	-	-	0
Obywatele	0	-	-	0
Pacjenci	0	-	-	0
Polityka	3	-	-	3

¹⁸ Słowo „bezpieczeństwo” nie zostało użyte bezpośrednio. Użyto sformułowania „zabezpieczenie” i odnosiło się ono do zapewnienia bezpieczeństwa.

Polska	8	-	-	8
Polonia	0	-	-	0
Pracodawcy	0	-	-	0
Pracownicy	0	-	-	0
Regiony	0	-	-	0
Rodzina	0	-	-	0
Rolnicy	0	-	-	0
Rozwój	0	-	-	0
Sąsiedzi	3 ¹⁹	-	-	3
Solidarność	1	-	-	1
Sport	0	-	-	0
Szkolnictwo wyższe	0	-	-	0
Środowisko	0	-	-	0
Świat	0	-	-	0
Władza	3	-	-	3
Wolność	0	-	-	0
Wymiar spra- wiedliwości (Sądy, Prokura- tura)	0	-	-	0
Zarządzanie	0	-	-	0

Źródło: Opracowanie własne autorów.

Znacznie uboższy jako materiał badawczy okazał się program wyborczy Ruchu Palikota. Zdecydowanie mniejsza objętość oraz niewielka liczba kwestii problemowych w nim poruszanych pozwoliła na wyselekcjonowanie zaledwie 10 „key words”, wynikających z zaledwie dwóch pojęć bazowych tj. „Polska” oraz „Nowoczesność”. Jednak żadne z tych pojęć w wywiadzie Janusza Palikota dla „Wprost” nie zostało przez niego wypowiedziane. Oznacza to „zerowy” poziom

¹⁹ Słowo „sąsiedzi” nie zostało wypowiedziane przez Jarosława Kaczyńskiego, jednak w wywiadzie udzielonym dla „Newsweek Polska” 3 razy mówił o Rosji jako państwie, która jest sąsiadem RP.

WPW tego lidera. Pomimo tego, warto odnotować, że jego wypowiedź była monotematyczna. Dotyczyła polityków oraz polityki jako całości, dlatego te sformułowania traktowane były przez autorów jako tożsame. Padły one aż 10-krotnie, kiedy pozostałe dwa skatalogowane „key words” padały jednorazowo („Gospodarka” oraz „Państwo”).

Tabela 8. Wynik „*narrative conceptualization analysis*” wywiadów udzielanych przez Janusza Palikotą ogólnopolskim tygodnikom w okresie kampanii wyborczej do parlamentu w roku 2011.

Słowo	Liczba użyć danego słowa w wywiadach dla „Newsweek Polska”	Liczba użyć danego słowa w wywiadach dla „Wprost”	Liczba użyć danego słowa w wywiadach dla tygodnika „Polityka”	Łączna liczba użyć danego słowa w wywiadach udzielanych przez danego polityka w okresie kampanii wyborczej do parlamentu w 2011r.
Biurokracja	-	0	-	0
Gospodarka	-	1	-	1
Kościół	-	0	-	0
Kultura	-	0	-	0
Liberalizm	-	0	-	0
Militaria	-	0	-	0
Nowoczesność	-	0	-	0
Państwo	-	1	-	1
Polityka (Polityk)	-	10	-	10
Polska	-	0	-	0

Źródło: Opracowanie własne autorów.

Podsumowując niniejszą analizę, należy określić wysokość „Współczynnika Programowości Wypowiedzi” każdego z badanych przywódców politycznych. Interesujący jest wynik każdego z liderów Platformy Obywatelskiej, która wygrała wybory w 2011 roku. Wszyscy uzyskali wynik *WPW* na poziomie minimum 50%, a *WPW* uśredniony dla nich łącznie wyniósł 56,5%. Wskazuje to na stosunkowo wysokie przywiązanie tych liderów do programu wyborczego, przy budowaniu publicznego wizerunku swojego stronnictwa w mediach. Jest to tendencja stała, zauważalna pomimo braków materiałów badawczych. W związku z powyższym można określić przywódców PO jako swoiste nośniki programu wyborczego tej partii.

Inaczej prezentują się wyniki pozostałych dwóch podmiotów badawczych – J. Kaczyńskiego oraz J. Palikota. Lider PiS uzyskał wynik zdecydowanie poniżej 50% *WPW*. Mianowicie jest to 43,5%. Zmniejsza się w ten sposób wartość merytoryczna jego wypowiedzi dla potencjalnego elektoratu. Znacznie trudniej jest wówczas określić badanego „nośnikiem programu wyborczego”.

Zdecydowanie klarowniejsze są wyniki badań wypowiedzi J. Palikota. *WPW* na poziomie 0% wyklucza możliwość traktowania tego przywódcy jako realnego wyraziciela poglądów swojej partii, a jego wypowiedzi nie odnoszą się w zauważalny sposób do programu wyborczego. Warto w tym świetle, na zakończenie, zadać sobie pytanie retoryczne: w jakim celu powstał program wyborczy Ruchu Palikota w 2011 roku, jeżeli jego lider nie prezentował najistotniejszych kwestii w nim zawartych?

Tabela 8. „Współczynnik Programowości Wypowiedzi” liderów politycznych w okresie kampanii wyborczej do parlamentu w 2011r.

Nazwisko lidera	Donald Tusk	Jan V. Rostowski	Grzegorz Schetyna	Jarosław Kaczyński	Janusz Palikot
Wysokość Współczynnika Programowości Wypowiedzi	62,5%	55%	50 %	43,5%	X